

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXXII. De pericranio, periostio, & cranio

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

nus habet humidum idque tenuius, quod facilius consumatur; ij aut nunquam aut tarde canescunt: Tuuare plurimum si oleo aquae permixto inungaris sapienter auctor est in 5. de ortu cap. 5. Aristoteles. Refrigerans enim aqua calorem externum arcet, qui putredinem adfert; oleumque ne facile siccetur, prohibet.

Quamquam non ex putredine semper aegritudineque pilorum canities nascitur: sed ex aliis etiam causis. Tum ex sola caloris imbecillitate, qui materiam non potest perfecte resolueret. Ita iuuenes aliqui sani ac robusti visuntur profus cani. Tum ex ingenti quopiam timore, quo ad interiora calor confugiat: quemadmodum quibusdam accidisse scimus, ut vnica nocte repente canuerint. Tum demum ex nimia siccatione: sicut segetes a sole adultae albescunt. Constat verò sulphuris fumo aliisque artibus capillorum colores a mulierculis immutari, de quibus Albertus & alij.

Canities
hominis
propria.

Solius autem hominis proprium esse canescere dixit in sua introductione Porphyrius; & confirmavit Philosophus in cap. 1. & 3. commemorati iam libri 5. Etij equum quoque addidit in eodem cap. 3. & 5. quoquomodo videri canescere, quod os, quo cerebrum continetur, tenuius habeat. Cur verò hominis proprium sit, causam reperies in problem. 62. sect. 10. Cetera namque animalia pilos quotannis mutant: aut si non mutant, haud longam habent vitam; pilusque non senescens neque canescere. Homini neque deciduus pilus, & vita longa. Sed potior extat ratio in cap. 4. & 5. scriptis iam indicati libri. Homo namque praeter ceteris maximum proportionem corporis & humidissimum ac frigidissimum habet cerebrum. Quare cum humor non nisi ab innato calore dissoluatur, putrefcat ab externo; senectute adueniente innatus calor debilitatus humorem nequit consumere: atque ut cibus non coctus aegritudinem adducit corpori; sic humoris non coctus putrescens canitiem adfert velut pilorum aegritudinem seu cruditatem humiditatis in cerebro, ut loquitur Aristoteles in cap. 1. eiusdem libri.

Decalari
sic.

Caluescit etiam homo. Et in 3. quidem hist. lib. caluities definitur capitis esse laxitas: at in quinto de ortu libro, amissio, defluxus, & casus pilorum ex capite; qui ex calidi & pinguis humoris inopia nascitur: quemadmodum in plantis huiusmodi humoris defectu cadunt folia. Sed & potest cadere pilus aut quod illius substantia fuerit in radice consumpta quod in quibusdam morbis euenit. Aut quod cutis quapiam ex causa obdurerit plus aequo. Cessare namque in ea pilum oportet: proptereaque cicatricibus non adnascitur. Hominem maxime animalium omnium decalari constat; nec nisi post pubertatem feminisque emissionem: praesertim si veneri nimium indulgeat. Plurimum enim caloris & humoris amittit, citiusque refrigeratur & siccat. Sola tamen anteriori, non posteriori capitis parte caluescimus: quoniam anteriori cerebrum frigidissimum continetur. Feminae, spadones, & pueri non caluescunt, quod semen non emittant. Eandem ob causam castratos boves legimus in problem. 56. sect. 10. habere maiora cornua: quod superflua materia, quae semine fuisset eiecta, conuertitur in cornua. Sed feminis & pueris ea quoque occurrit causa, quod perquam humida corporis constitutione sunt. Quocirca in problem. 5. sect. 31. cum quaesitum esset, cur qui nati sunt

caeci, caluescant nunquam, responsum fuisse reperies; quoniam abundat nimium in illis humor in capite, qui tum caecitatis fuit causa, coagulando & obruendo oculos, tum capillis materiam suppeditat.

DE PERICRANIO periostio, & cranio.

CAPVT XXXI.

Per cranium dicitur quae est cuticula, cuti, membranaque carnosae dicendum esset; nisi de illis antea fuisset dictum. Ut enim toti corpori communes sunt, ita specialem nunc considerationem non postulat.

Proximum his est *periostium*, dura & praevulsa membrana: quae ex dura menynge percranij suturas, quibus illa adheret, erumpens circa cranium extenditur: inde nomen accepit. Haec tum totum integrit ac tuetur cranium: tum duram suspendit menyngeum craniumque adfirmat, ne in cerebrum prolabatur.

Pericranium.

Non tamen immediate incumbit cranium, sed tenuioris alterius membranae interuentu, quae ut ceteris ossibus, ita cranium quoque obducitur: generalique vocabulo *periostium*, hoc est circa os appellatur. Aegre sane diuellitur ab offe: si diuulseris, nudam habebis caluam seu caluariam: quam *periostium* dicimus, quod quasi *periostium*, id est galea, incumbat cerebro illudque obuallet ac defendat. Hac quippe cauitate ut proprio domicilio cerebrum continetur. Crassum vbi que est os cranij, ut firmum esset cerebro propugnaculum: crassiorque posterior pars, quam occiput occupat. Tum quod crassius iungitur vertebri, & quasi spinae principium existit. Tum quod maius ibi admodum fuit propugnaculum, vbi maius erat periculum.

Periostium.

Cranium.

Anteriori namque parte adsunt exploratores oculi, qui damna imminetia praevideant. Sed etiam posteriori parte cerebellum siccius continetur, anteriori mollius cerebrum. Rarum tamen & plurimum peruium foraminibus: tum ne pondere nimio grauaret: tum ut succum aliquem pro alimento contineret, locusque simul esset perspirabilis. Eandem ob causam non vnicum os integrum factum est, sed plurium congeries: quorum contextu futurae fiunt, quibus tum ab externis iniuriis minus patitur, dum cum ipsis ossibus terminantur fracturae neque per totum progrediuntur cranium: tum alligatur dura menynx tum pericranium emergit: tum exhalant fuliginosi vapores. Si quidem corpori vniuerso velut tectum calidae domui; & ut Hippocrates loquitur in 4. libro de morbis & in epist. ad Demetrium Regem, tanquam encubita, quae vndique ad se trahat, impositum fuisse videtur. Propterea cum homo plus, quam animalia cetera caloris habeat, cum Aristoteles in 2. de partibus ca. 5. plures in capite futuras, & plures mare, quam feminam, habere scripsit; ut spirantior esset locus, qui vaporibus pluribus atque exhalationibus abundat. Quare non fuerit mirum, si feminas grauiora, quam viros, capite gestare pondera videamus, si pauciores futuras habeant. Tres verò praecipuae obseruantur. Prima anterior transversa in sinu capite, quae coronalis nominatur, siue ex figura litterae,

Cranij futurae.

(, siue quod illi potissimum parti imponantur coronæ, aut ipsa tanquam corona sincipiti imposta frontem cingat: nam Græci *σφαιρα* vocant. Altera posterior in occipite, quæ a summis ad ima dilata formam Græcæ litteræ *Λ* referens *λამβοειδής* appellatur. Tertia in vertice à coronali media ad summum lambdoideis apicem producta *επιλαιοειδής* & *σφαιρα*, hoc est sagittalis & virgata dicitur, quod ut sagitta seu virga procedat recta. Hippocrates verò ad initium libri de vulneribus capitis tres omnino harum futurarum differentias fecit. Qui enim caput habent bene formatum atque tum anteriori tum posteriori prominens parte, figuram, inquit præ se ferunt velut litteræ *Ζ* si verò altera tantum promineat pars, litteræ *Γ*, ac demum neutra parte prominentiam habeat, quale fuerit acutum caput, velut litteræ *Χ*, sagittali nimium oboliata. Cæterum etsi petrarò & vix vngulam in feminis, interdum tamen ad nasum vsque licet obscurior progreditur sagittalis: in bestiis ad medium vsque superciliorum. Quinquam in 3. historiae lib. cap. 7. canis cranium continuo constare osse, & viri quoque caput sine vlla futura fuisse visum scripserit Aristoteles, pluraque in Persia reperiri Herodotus, Celsus, & alij confirmant. Quod eò minus mireris, quod in valde senibus concreverunt atque ita coalescunt futura, ut vix vlla cernantur.

Dux alia præter has vtrinque circa tempora æquæ à sagittali distantes, semicirculi ferè ac litteræ (, à lambdoide ad coronalem protensa, observantur futurae: quæ mendosa, notha, & squammosa dicuntur; quod verè plurimum ossium commissuræ non sint, sed velut duo ossa sibi mutò incumbentia dum sincipitis aut verticis os sensim instar petrosæ squammæ attenuatum descendit, atque sub illud os, quod ab auribus cœu altera itè squamma tenuarum ascendit, subintrat.

Cranij ossa.

His quinque futuris, coronali, lambdoide, sagittali, & duabus squammosis, septem in crano distinguuntur ossa. Duo in sincipite omnium infirmissima, quod sub illis humidissimum cerebrum continetur hæc tum quadrilatera vocantur propter figuram, quam exteriùs ostendunt, tum sincipitis ossa propter regionem, quam occupant. Tertium est os lambdoide futura in occipitio contentum, indeque appellatum: crassissimum omnium & durissimum. Quartum os frontis inter hæc crassitudine & duritie medium: quod & coronale dicitur. Quintum & sextum ossa temporum quæ petrosa quoq. & squammosa vocantur, quod superior eorum pars squammæ, inferior prærupte rupis formam referat. Septimū ac postremum os

Os cunei sincipitis.

palati, os basilare dictum; quod cranij & cerebri basis existat: & *σφαιρα*, id est cuneiforme; non à figura, sed ab intertionis modo. Sunt qui colatorium appelleat, quod in fundo sinum & foramina habeat, quibus cerebri pituitosa excrementa glande excepta in palatum desluunt. Sinus *σφαιρα* dicitur, ob lecti mentis similitudinem: quatuorque illius eminentibus partibus dura committitur cerebri meninx. Sed & inferiori & externa parte quatuor emittit processus, vtrinque binos, inter quos musculus inferiorem maxillam movens nascitur. Vespertilionum alas hi processus referunt, idèoque *σφαιρα* nuncupantur. Glandem autem pituitariam sub dura menynge in ossè cunei positam, superiori que parte concavam, infe-

Gland. pituitaria.

riore gibbosam, ac ferè quadratam reperies; multò, quam cæteras glandes, duriorem.

Et hæc quidem sunt futuræ, hæc ossa cranium constituentia. Verum in his duæ iam adhuc futuræ continentur. Altera in ossè frontis, altera in sphenoidè. Interiora namque medio frontis ossi ad summam nasi radicem inferitur illud, quod odoratus excipit organum; & nominatur *σφαιρα*, hoc est cribrosum, quod instar cribri aut coli, quo & purgetur mucus & abditis odoribus pateat, sit perforatum. Hic tum galli cristam observant, quæ interiùs in acutum extuberans, dextrum ac finitum mammillarem processum distinguit: tum os *σφαιρα* id est spongiosum, quod in narium cavitatibus mollius ac tenuius apparet.

Quæ autem ad sphenoidem pertinet, ea est quæ hoc os cum superiori maxilla, occipitis ossè, coronali, & ossibus temporum iungitur. At ex hac duplici futura vno duntaxat cranij ossium numerus crescit: illo scilicet quod ethnoides appellauimus: quo superioribus addito octo prius existunt cranij ossa. Nam quod præter hæc à Græcis, *σφαιρα*, à Latinis iugale os vtrinque commemoratur, quod boum iugis simile videatur; peculiare os non est, sed processum duorum coitus, quorum alter ex temporali ossè procedit, alter ex ossè externum oculi angulum constituente. Optimum est hoc os temporali musculo propugnaculum; cuius læsio maxima homini adfert incommoda.

DE DVPLICI Menynge.

CAPVT XXXIII.

Ranio cerebrum continetur: at non nudum. Tristis enim ac molestus nec sine damno mollis cerebri & duri ossis contactus fuisset. Neque in thorace iectur cum visceribus cæteris, nec in thorace cor cum pulmonibus nuda continetur: sed peritoneo illa conuoluuntur, his thorax succingente membrana obducitur. Mollis cerebro fluxæque substantiæ duplicem naturam membranam adhibuit, quas *σφαιρα* Græci, matres arabes appellarunt: alteram duram, crassam, & omnino firmam, idèoque exteriorem & cranio proximam: tenuiorem multò alteram, molliorem, benignoque magis amplexu adherescentem cerebro. Illam quasi mediam inter durissimum & crassissimum cranium, mollioremque ac tenuiorem membranam alteram: hæc inter membranam priorem & cerebrum mediam. Ambæ magnitudine & figura æquales sunt continenti corpori & contento: eo sine positæ, tum ut contingant cerebrum, altera foriter ac robustè, potiusque ab externis iniuriis, præsertim in cranij fracturis, defendat: altera suauius magis ac benignè. Tum ut intra eas cerebrum moueatur, ut mox exponam. Tum ut venas nutriendi cerebro aut etiam cranio necessarias excipiant, sustentent, distribuunt. Tum demum ut separent atque ut animalium bono opportunum erat, interdistinguant cerebrum. Idque duobus modis, in anteriorem & posteriorem partem: in cerebrum, inquam, & cerebel.

Sutura alia dicitur.

Ossis sincipitis.

Gallinæ.

Ossis sincipitis.

Ossis iugale.